

Na východ od ráje - dobro a zlo (soubor textů)

Vložil/a mladez, St, 04/07/2012 - 15:05

Otištěno z časopisu Bratrstvo 5/1998

Dobro a zlo. Rvou se o člověka a v člověku od prapočátku lidstva. Začalo to s Adamem, tenhle zápas se nevyhnul ani jeho synům ani jejich dětem a otravuje nás dodnes.

Tento boj je i základním tématem a osou Steinbeckova románu - všichni hrdinové širokého proudu tohoto příběhu jím s větší či menší mírou odvahy a štěstí procházejí. Vždyť jak píše Steinbeck: "Všechny romány, všechna poezie jsou založeny na nikdy nekončícím zápasu dobra a zla v nás samých."

Caleb Trask - Steinbeckův Kain - je jedním z těch, kdo svůj boj vědomě a bolestně prožívají. Vyrůstá uprostřed rajského Salinaského údolí se svým otcem Adamem, bratrem Áronem a čínským sluhou Lee. Od malička je poznamenán marnou snahou získat lásku svého otce, kterého má upřímně a hluboce rád; Calův cit však neustále zůstává ve stínu ábelovsky čistého, všemi oblíbeného bratra Árona. Cal se zmítá mezi touhou podobat se svému bratrovi, být upřímný, laskavý, rozdávat radost a mezi tím zlým, temným, pramenícím z pocitu odvrženého syna, vášní ovládat, trápit a ničit. Když objeví svou matku Cathy, majitelku nevěstince (jejíž existenci otec synům zamlčel), postavu ztělesňující oblundné zlo bez svědomí, neschopné lásky, získává pro sebe Cal omluvu - všechny své odporné vlastnosti zdědil po matce a nemůže s nimi tedy nic dělat. Nakonec nedokáže překonat touhu pomstít své utrpení nemilovaného dítěte a sdělí pravdu o matce přecitlivělému Áronovi, jenž ji neunes, utíká do armády, padne a nešťastného otce raní mrtvice. Zoufalý Cal přichází prosit svého umírajícího tatínka o odpuštění a ten mu místo požehnání odpovídá hebrejským "timšel".

Toto slovo shrnuje poselství Steinbeckova příběhu - jde o výraz z Genesis, kde Bůh promlouvá ke Kainovi zalykajícímu se nenávistí k Abelovi i Bohu kvůli nepřijaté oběti. Bůh v této chvíli nevaruje, nic neslibuje, nenařizuje ani nepřikazuje. Ale dává Kainovi to nejtěžší břemeno - vlastní odpovědnost. Timšel totiž v překladu znamená "můžeš". Můžeš překonat zlo v sobě i okolo sebe. Třeba budeš bojovat předem ztracený boj, dost možná, že prohraješ - o to však nejde. Tvá člověčí velikost spočívá v možnosti zvolit si sám svou cestu, na vlastní triko vybojovat svůj zápas. Timšel ruší všechny tvé výmluvy na osud, dědičnost, předurčení, špatné okolnosti. Jedinou překážkou zůstává tvůj strach, hrůza z možnosti volby, která tě může stát všechno.

"Každý velký a trvalý příběh se musí dotýkat všech lidí, jinak by nepřetrval. Cizí a odlehlé motivy lidi nezajímají - jenom ty osobní a důvěrné známé." To říká čínský sluha Lee o příběhu Kaina a Abela, a mám dojem, že to platí i o Na východ od ráje. Všichni - jako správní Kainovi potomci - tak rádi svádíme své trable na svět, nepřízeň osudu či počasí a schováváme se před vlastní odpovědností. A proto určitě stojí za to aspoň občas slyšet něco, co vykolejí ze zbabělých stereotypů. Třeba timšel. Ondřej Matějka - student FF UK

Stvořitel dal člověku dobrý pud a zlý pud - dva sluhy, kteří mohou svou službu vykonávat pouze v součinnosti. Zlý pud není o nic méně nevyhnutelný než jeho dobrý společník. Dokonce je zlý pud ještě potřebnější, protože bez něj by si člověk nemohl namluvit ženu a zplodit děti, nemohl by postavit dům a pečovat o hospodářství. Proto se tento pud nazývá kvasem v těstě. Je jako kvasnice, které Bůh vkládá do duše člověka a bez nichž lidské tělo nenakyne. A tak souvisí postavení člověka nutně s množstvím kvasu v něm. Kdo je větší než ten druhý, i jeho pud je větší.

Právě tento pud je z těch dvou podstatný. Zlý se nazývá proto, že ho člověk odděluje od jeho protějšku. A v tomto osamostatnění si z něj vytváří modlu, ačkoli mu byl určen ke službě.

Úkolem člověka proto není zničit v sobě zlý pud; nýbrž opětovně jej sjednotit s dobrým. Úkolem člověka není umrtvovat se a potlačovat vášeň, ale sjednotit ji s dobrým pudem.

Na východ od ráje - dobro a zlo (soubor textů)

Převzato z Katecheze (<https://katecheze.evangnet.cz>)

Člověku je přikázáno: "Miluj Hospodina svého Boha celým svým srdcem." To znamená: oběma svými sjednocenými sklony, pudy. Též zlý sklon nutno vložit do lásky k Bohu. Pouze tak bude dokonalá. A jen tím způsobem se tento sklon stane opět takovým, jakým byl stvořen: velmi dobrým.

Pokud člověk chce dosáhnout tohoto cíle, musí začít tím, že oba pudy zapřáhne do služby Bohu. Jako když rolník zapřáhá pod společné jho dvě dobytčata, z nichž jedno už oralo a druhé nikoli. Nyní má být obděláno nové pole: tu je obě společně zapřáhne pod jho.

Jak ale možno ovládnout zlý pud, aby nechal se sebou provádět takové věci? Inu, není ničím jiným než surovým železem, jež člověk musí vložit do ohně, aby je mohl zpracovat. Je třeba se modlit, aby nám Bůh pomohl vykonat svou vůli s celým srdcem. Proto žalmista prosí: "Sjednoť mé srdce, aby se bálo tvého jména." (Ž 86,11) Bázeň je totiž bránou k lásce.

Tohle nemůže být pochopeno, považujeme-li dobro a zlo za dvě protikladné síly stejné povahy. Smysl se nám otevře, až budeme vnímat úplně odlišnou strukturu dobra a zla.

Zlý pud jako vášeň, tedy sílu člověku vlastní, bez níž nemůže plodit, rodit, ani nic pořádného udělat. Sílu, která však ponechána sama sobě zůstává bez směru a vede k omylu.

Dobrý pud pak jako směr. Směřování k Bohu. Ovšem bez síly. Sjednotit oba sklony znamená dát síle vášně takový směr, jenž ji učiní schopnou velké lásky a velké služby. Pouze tak se člověk může stát úplným. **V obrazech dobra a zla Martina Bubera** zahlédl Ruben Kužel - vikář

Autor: Matějka, Ondřej

Autor: Kužel, Ruben

Rok vzniku: 1998

- [Společnost](#)
- [Podklad pro tematický program](#)
- [Dorost](#)
- [Konfirmace](#)
- [Mládež](#)
- [15 minut](#)
- [30 minut](#)
- [60 minut](#)
- [Na počtu nezáleží](#)

Odkaz na zdroj: <https://katecheze.evangnet.cz/programy/na-vychod-od-raje-dobro-zlo-soubor-textu>